

zostawiono w pociągu, podczas gdy pozostałych oficerów wyprowadzono i autobusami „Czarny woron”, z oknami zamalowanym wapnem, wywieziono dalej. Stanisław Swianiewicz został następnie przewieziony do więzienia w Smoleńsku, a po kilku dniach do więzień w Moskwie (na Łubiance i Butyrkach). W ten sposób NKWD, sowiecka policja bezpieczeństwa, rozpoczęła likwidację obozów przejściowych.

Las Katyński stał się mogiłą dla tysięcy polskich oficerów z Kozielska w kwietniu-maju 1940 r. Miejsce zbrodni otoczono wielką tajemnicą. Podobnie było z pozostałymi obozami. Decyzja likwidacji została powzięta centralnie i była regulowana z Centrum, pod ciągłym nadzorem. Rosyjska teza głosiła, że oficerowie polscy w okresie 1940-1941 byli w jakichś obozach pod Smoleńskiem i zostali w czasie niemieckiej ofensywy w lipcu 1941 r. zagarnięci przez wojska niemieckie, które przeprowadziły masową egzekucję. Powołano nawet specjalną komisję bezpośrednio po odebraniu tych terenów Niemcom jesienią 1943 r. Zadaniem tej komisji było ustalenie bliższych szczegółów „zbrodni niemieckiej”. W jej skład weszli dr Burdenko – przewodniczący, osobisty lekarz Stalina, członkowie: metropolita Mikołaj, Aleksiej Tołstoj, znany pisarz, i kilku wyższych funkcjonariuszy.

Polscy oficerowie, aresztowani pod-

czas inwazji sowieckiej we wrześniu 1939 r., reprezentowali warstwę, która potencjalnie mogła być przeciwko sowieckim zamierzeniom we wschodniej i środkowej Europie, stanowili część elity narodu, który pobił Rosję w 1920 r., dlatego musieli być zgładzeni.

Porucznik Stanisław Swianiewicz w związku z jakimś nagłym rozkazem zwierzchnich władz sowieckich w Moskwie został wyseparowany i ocalał jako jedyny z 4500 oficerów polskich, którzy zostali pomordowani w Lesie Katyńskim. (dane wg Komisji Polskiego Czerwonego Krzyża).

Po latach wojny Stanisław Swianiewicz mieszkał w Londynie, pracując i wykładając na uczelniach w Manchesterze, Indonezji, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Najdłużej był związany z Saint Mary's University w Halifaxie. Założył Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie. Po 18 latach rozłąki zamieszkał z powrotem ze swoją żoną. Wydał kolejną niezwykle cenną książkę „W cieniu Katynia” (1990). Powojenną Polskę odwiedził tylko raz latem 1990 r., gdy przyjechał na ślub wnuka. W tym też roku z okazji 11 listopada został odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski przez prezydenta RP na uchodźctwie Ryszarda Kaczorowskiego. Zmarł 22 maja 1997 r. w Londynie. Stanisław i Olimpia Swianiewiczowie zostali pochowani w Halifaxie.

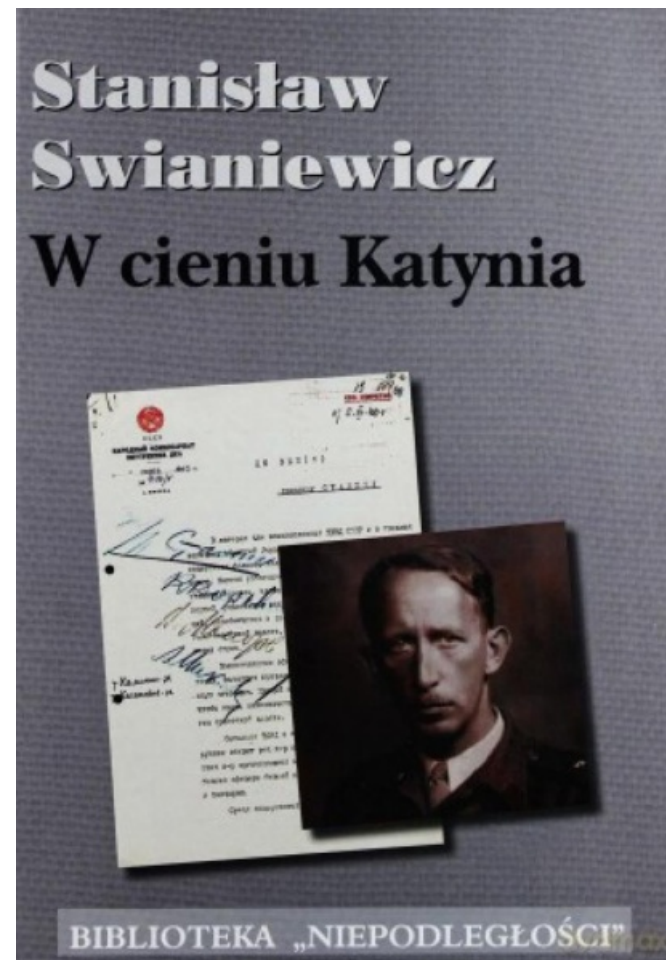
Kazimierz Spalaniec, realizator cyklu spotkań pt. „Regionalizm jako forma promocji regionu”, historyk, regionalista, animator kultury, długoletni pracownik Wojewódzkiego Domu Kultury w Lublinie, autor i redaktor wielu publikacji poświęconych upowszechnianiu historii, kultury i ruchu regionalistycznego. Posiada na swoim koncie wiele dokonań, m.in. związanych z aktywną realizacją konkursu „Dni Miejscowości” i tworzeniem izb pamięci. Szczególne zasługi położył jako animator towarzystw regionalnych. Z jego udziałem powstało 78 towarzystw na ponad 125 aktualnie prowadzących działalność na Lubelszczyźnie. Pod jego redakcją ukazały się m.in.: *Studia z dziejów Grabowca*, Lublin-Grabowiec 2003; *Dzieje Uchań 1484-2006*, Uchanie 2006, II wyd. poszerzone i uzupełnione, Uchanie 2009, album *Historia wykuta w kamieniu. 40 lat twórczości artystycznej Witolda Marcewicza*, Lublin 2008, a także *Dzieje Krzczonowa 1359-2011*, Krzczonów 2012.

bowiec 2003; *Dzieje Uchań 1484-2006*, Uchanie 2006, II wyd. poszerzone i uzupełnione, Uchanie 2009, album *Historia wykuta w kamieniu. 40 lat twórczości artystycznej Witolda Marcewicza*, Lublin 2008, a także *Dzieje Krzczonowa 1359-2011*, Krzczonów 2012.

Spotkanie historyczne z cyklu
„Postacie niezwykle”

Stanisław Swianiewicz (1899-1997)

Stanisław Swianiewicz - polski uczony, profesor ekonomii, pisarz i so-wietolog.

Pochodził z patriotycznej inteligenc-ko-szlacheckiej rodziny. Jego pradziad został stracony po powstaniu listopado-wym (1830 r.), dziadek i stryj uczestni-czyli w powstaniu styczniowym (1963 r.). Ojciec Stanisław, inżynier kolejnictwa, był naczelnikiem odcinka kolejowego Dyneburg-Orzeł. Matka Katarzyna ukoń-czyła szkołę dla szlachetnie urodzonych panien w Wilnie.

Stanisław Swianiewicz urodził się 7 listopada 1899 r., w Dyneburgu. Szko-łę średnią – rosyjską ukończył w Orle. Biegle władał trzema językami: polskim, rosyjskim i niemieckim. W szkole śred-niej należał do polskich organizacji kon-spiracyjnych, a potem do POW (Polskiej Organizacji Wojskowej). W 1919 r. zo-stał komendantem POW w Inflantach.

W 1916 r. rozpoczął studia na Wy-dziale Prawa Uniwersytetu Moskiew-skiego. Wydarzenia w Rosji w 1917 r. miały wpływ na przerwanie studiów. W 1920 r. zapisał się na Wydział Prawa na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wil-nie, które ukończył w 1924 r.

Studia uzupełniając kontynuował w Paryżu, Wrocławiu i Kilonii. Przez ca-ły okres Polski niepodległej był związany z Uniwersytetem Wileńskim, gdzie kolejno był studentem, asystentem, do-centem i profesorem w Katedrze Eko-nomii Politycznej. Równocześnie pełnił funkcję kierownika Działu Studiów Go-spodarczych w Instytucie Europy Wschodniej w Wilnie. Był jednym z pol-skich ekspertów od problemów gospo-darczych Rosji sowieckiej. Interesował się ekonomią krajów o systemie totali-tarnym. Posiadał bogaty dorobek nau-kowy, m.in. w roku 1930 w Instytucie Europy Wschodniej wydał książkę „Le-nin jako ekonomista”. W 1934 r. ukazał się pod jego redakcją tom studiów nad problemami gospodarczymi Związku Sowieckiego. W 1938 r. z kolei opubli-

kował „Politykę gospodarczą Niemiec hitlerowskich” wydaną przez tygodnik „Polityka” w Warszawie.

Osobny rozdział w życiu Stanisła-wa Swianiewicza stanowi służba w woj-sku polskim. W latach 1919–1920 słu-żył jako ochotnik. W okresie drugiej woj-ny światowej 2 września 1939 r. został zmobilizowany do armii polskiej. Pozo-stawiając rodzinę, żonę i czwórkę dzie-ci, wyruszył na front w ramach 77 pp oraz Wileńskiej Brygady Kawalerii. Brał udział w bojach m.in. pod Piotrkowem Trybunalskim (5 września 1939 r.), Do-rohuskiem (15 września 1939 r.), Toma-szowem Lubelskim, a po bitwie pod Kra-snobrodem 25 września 1939 r. i próbie przedarcia się w stronę granicy węgier-skiej wraz ze swoim oddziałem został wzięty do niewoli przez Armię Czerwo-ną. Poprzez obóz przejściowy w Putywlu trafił do Kozielska. Obóz śledczy w Ko-zielsku należał do grupy obozów, przez które przewinęła się duża część żołnie-rzy i oficerów wojska polskiego, w isto-cie rzeczy były to trzy obozy kozielskie:

1) W październiku 1939 r. był tam obóz szeregowych, których wywieziono na różne roboty, a część zwolniono;

2) W początku listopada 1939 r. przewieziono tam około 4200 oficerów oraz około 300 podoficerów i cywilów, którzy byli tam do kwietnia–maja 1940 r.;

3) Po likwidacji tego drugiego obo-zu (latem 1940 r.) przewieziono tam z górą tysiąc oficerów i podchorążych zagarniętych na Litwie, których niedłu-go potem wysłano do obozu w Griazow-cu koło Wołogdy, gdzie już w tym cza-sie było około 3 procent poprzednich więźniów Kozielska, Starobielska i Ostaszkowa, przywiezionych tam w czerwcu 1940 r.

29 kwietnia 1940 r. Stanisław Swia-niewicz wraz z innymi przetrzymywa-nymi (300 osób) został wywieziony po-ciągiem z Kozielska do stacji Gniezdow-koło Katynia, gdzie nieoczekiwanie wycofano go z dalszego transportu i po-

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Spotkanie historyczne z cyklu
„Postacie niezwykle”

Stanisław Swianiewicz *(1899-1997)*

Prowadzenie Kazimierz Spaleniak

Spotkanie odbędzie się

w środę 18 kwietnia 2018 r. o godz. 18.00

w Galerii Sztuki Domu Kultury LSM

w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29

www.domkulturylsm.pl

Wstęp wolny